

Z menoj po galerijah & razstavah

Irena Destovnik

Po sledovih judovske kulture v Sloveniji

V Muzeju novejše zgodovine v Ljubljani so na ogled fotografije Branka Lenarta, ki je z Elisabeth Arlt v Sloveniji iskal sledi judovske kulture.

»Najprej so prišli po komuniste, pa nismo nič protestirali, potem so prišli po sindikaliste, pa nismo nič protestirali, potem so prišli po Jude, pa nismo nič protestirali, potem so prišli pome, pa ni nihče protestiral.« Ob odprtju dvojezične razstave Kulturnega društva član 7 za avstrijsko Štajersko in Pavlove hiše z naslovom »Preteklo in pozabljeno: Judovska kultura v Sloveniji / Vergangen und vergessen: Jüdische Kultur

in Slowenien« nas je s citatom nemškega taboriščnika minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš 1. februarja v Muzeju novejše zgodovine v Ljubljani opomnil, da smo, če se terorju ne upremo, zanj odgovorni prav tako kot storilci.

Na razstavi so do konca februarja na ogled v vzhodni Sloveniji in Trstu posnete fotografije Branka Lenarta. Fotografije, posnete v osrednji in zahodni Sloveniji, bodo v mariborski sinagogi, najstarejši sinagogi v Evropi, zgrajeni že v 13. stoletju, na ogled do 15. marca, celotna razstava pa se bo nato preselila v Pilonovo galerijo v Ajdovščino.

Fotograf Branko Lenart, soustanovitelj in do leta 2007 tudi predsednik Kulturnega društva član 7, in

avtorica besedil, umetnostna zgodovinarica Elisabeth Arlt, poslovodkinja Kulturnega društva član 7, sta želela ohraniti sledi sicer maloštevilnih Judov v Sloveniji vsaj s fotografijo in z besedo.

B. Lenart

Njihove najstarejše sledi so še iz rimske dobe, v srednjem veku pa jih je največ živelo v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, Gorici, Trstu, Kopru in Piranu. Ker je vera kristjanom prepovedovala zahtevati obresti, so Judje v teh mestih trgovali in posojali denar.

Masovni izgoni Njihove masovne izgone v srednjem veku so zakrivili antisemitski predsodki katoliške Cerkve: iz Štajerske in Koroške so jih izgnali leta 1496, iz Ljubljane pa leta 1515. Le

Grob neznanе judovske žrtve fašizma na ljubljanskih Zalah.

v Prekmurju se je mestna judovska kultura ohranila vse do nemško-madžarske priključitve tretjemu rajhu leta 1941. Razlog, da se v 19. stoletju na današnje ozemlje Slovenije Judje skoraj niso naseljevali, naj bi bil predvsem antisemitizem nemškega meščanstva. Danes poleg majhne judovske skupnosti v Ljubljani, ki je bila po drugi svetovni vojni vse do leta 2003 edina evropska prestolnica brez sinagoge, nekaj judovskih družin živi le še v Prekmurju.

Katalog ob razstavi Ob

razstavi je izšel katalog z Lenartovimi fotografijami in s podrobnim zgodovinskim pregledom, ki ga je za vse obiskane kraje napisala Elisabeth Arlt. Po temačni evropski zgodovini 20. stoletja še kako drži v uvodu zapisani judovski pregovor: »V spominjanju so korenine odrešitve, v pozabljanju pa uničenja.«

INFO Muzej novejše zgodovine Slovenije • Celovška cesta 23 • 1001 Ljubljana
• 00386 1 300 96 10
• uprava@muzej-nz.si
• www.muzej-nz.si